

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO

PRAHA

BAKALÁŘSKÉ

KOMBINOVANÉ STUDIUM

2013–2016

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jana Studená

Koncept HATE CRIMES

Praha 2016

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR

COMBINED (PART TIME) STUDIES

2013-2016

BACHELOR THESIS

Jana Studená

The Concept of HATE CRIMES

Prague 2016

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 01. 02. 2016

Studená Jana

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce, Doc. Ing. Štefanu Danicsovi, Ph.D., za vedení práce a cenné připomínky.

Anotace

CÍLEM BAKALÁŘSKÉ PRÁCE V TEORETICKÉ ROVINĚ JE PŘIBLÍŽENÍ KONCEPTU HATE CRIMES, KTERÝ NENÍ ZATÍM V ČESKÉ REPUBLICCE APLIKOVÁN, PŘESTO JE TENTO POJEM U NÁS ČASTO UŽÍVÁN ZE STRANY LIDSKO-PRÁVNÍCH ORGANIZACÍ. AUTORKA POZORNOST VĚNUJE ODLIŠENÍ POJMŮ HATE CRIMES A HATE SPEECH VČETNĚ NAZNAČENÍ JEJICH VZÁJEMNÝCH VAZEB. V PRAKTICKÉ ČÁSTI POPISUJE DOSAVADNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVU VŮČI ZLOČINŮM Z NENÁVISTI V ČESKÉ REPUBLICCE A USA.

Klíčová slova

Antisemitismus, extrémismus, hate speech, koncept Hate crimes, nenávisť, rasismu, trestný čin, xenofobie

Annotation

THE AIM OF THIS WORK IS TO APPROACH THE THEORETICAL LEVEL CONCEPT OF HATE CRIMES, IT IS NOT YET ADMINISTERED IN THE CZECH REPUBLIC, YET THIS CONCEPT WE ARE A VERY USE BY HUMAN RIGHTS ORGANIZATIONS. AUTHOR ATTENTION BEING GIVEN TO HATE CRIMES DIFFERENTIATING TERMS AND HATE SPEECH INCLUDING IDENTIFYING THEIR RELATIONSHIPS. THE PRACTICAL PART DESCRIBES THE EXISTING LEGAL REGULATIONS AGAINST HATE CRIMES IN THE CZECH REPUBLIC AND THE USA.

Keywords

Anti-Semitism, extremism, hate speech, hate, racism, offense, the concept of hate crimes, xenophobia

OBSAH

ÚVOD	9
1 ZÁKLADNÍ POJMY	11
1.1 Extremismus a extremistická kriminalita.....	11
1.2 Hate speech	14
1.2.1 Mezinárodní právní dokumenty proti šíření nenávisti.....	15
1.3 Koncept Hate crimes	17
1.3.1 Kritické názory oponentů konceptu Hate crimes.....	17
1.3.2 Termíny a definice násilí z nenávisti	20
2 KONCEPT HATE CRIMES V EVROPSKÉ UNII A VE SPOJENÝCH STÁTECH AMERICKÝCH	22
2.1 Koncept Hate crimes ve Spojených státech amerických	23
2.2 Koncept Hate crimes ve Velké Británii	25
2.3 Koncept Hate crimes ve Spolkové republice Německo	25
2.4 Koncept Hate crimes ve Francii	26
3 PACHATELÉ TRESTNÝCH ČINŮ Z NENÁVISTI	28
3.1 Rozdělení pachatelů trestných činů z nenávisti.....	28
3.2 Typologie pachatelů na základě výzkumu amerických kriminologů.....	29
4 OBĚTI TRESTNÝCH ČINŮ Z NENÁVISTI	32
4.1 Rasismus.....	33
4.2 Antisemitismus	33
4.3 LGBT osoby	35
4.4 Xenofobie	36
4.5 Osoby s mentálním a fyzickým postižením.....	37
4.6 Bezdomovci	38
5 NEVLÁDNÍ ORGANIZACE PRO BOJ S TRESTNÝMI ČINY Z NENÁVISTI	39

5.1	In Iustitia	39
5.2	Vypísejte homofobní útoky.....	40
5.3	Helsinský výbor.....	41
5.4	Romea, o.s.	41
6	PRÁVNÍ ÚPRAVA TRESTNÝCH ČINŮ	43
6.1	ODIHR a problematika Hate crimes.....	43
6.2	Trestní zákoník České republiky č. 40/2009 Sb.....	47
6.3	Právní úprava v USA	52
6.3.1	The Violence Against Woman Act.....	52
6.3.2	Civil Rights Act (Indian Civil Rights Act).....	52
6.3.3	The Hate crimes Statistic Act	53
6.3.4	The Hate Crimes Stentencing Enhancement Act	53
6.3.5	U.S. Armed Forces and Hate Crimes Prention Act	54
6.3.6	The Church Arson Prevention Act.....	54
7	ZÁVĚR.....	55

ÚVOD

Ve své práci se zabývám problematikou trestných činů z nenávisti. Nezaměřuji se konkrétně na jednotlivé trestné činy, ale na motivy a následky takových činů. Trestné činy páchané vůči jednotlivcům nebo skupině osob, které jsou motivované nenávistnými projevy, jsou fenoménem posledních několika desetiletí. Ten, kdo tyto činy páchá, je motivován předsudky a nenávistí a za svůj cíl si vybírá oběť na základě barvy pleti, národnosti, etnické příslušnosti, víry, sexuální orientace, zdravotního stavu, věku, sociálního postavení, politického postoje či příslušnosti k subkultuře.

Ochrana lidských práv je v dnešní době častým předmětem zájmů různých vládních i nevládních hnutí, humanitárních organizací, ale i jednotlivců, a je důležitou součástí všech států Evropské unie.

Hlavním cílem první kapitoly nazvané Základní pojmy je stručné a srozumitelné shrnutí základních pojmů a jednotlivých prvků zahrnovaných do problematiky hate crimes. Snažím se alespoň v obrysech vymezit široký a nejasný rámeček problematiky, neboť je těžko uchopitelná a stále v ní dochází k názorovým odlišnostem a rozporům. Koncept vychází ze změní nesourodých materiálů, které se vzájemně prolínají, překrývají a někdy si i odporují.

Ve druhé kapitole nazvané Trestné činy z nenávisti v Evropské unii a ve Spojených státech přibližují vznik konceptu v jednotlivých státech, jeho aplikaci a realizaci.

Ve třetí kapitole nazvané Pachatelé trestných činů se zaměřuji na pachatele předsudečného násilí. Takového násilí se totiž obecně vzato může dopustit každý z nás. Není pravidlem, že útočníkem může být pouze představitel krajní pravice, neboť většinu z útoků mají na svědomí osoby, které jsou začleněny do běžné populace a nehlásí se k žádné extremistické straně. Při aplikaci prevence je tedy důležité posílit vzájemný respekt mezi skupinami obyvatel a předcházet násilnému řešení konfliktů. Útočníci si také velmi často své jednání ospravedlňují tím, že napadení bylo obětí vyprovokováno.

Čtvrtá kapitola se zabývá oběťmi trestných činů z nenávisti. Každá oběť reaguje na vzniklý konflikt odlišně. Vnímání činu je ovlivněno řadou vnějších a vnitřních faktorů a širokou škálou okolností. Útokem není zasažena pouze konkrétní oběť, ale celá skupina lidí, se kterou lze oběť spojit buď proto, že se k ní aktivně hlásí, nebo proto, že ji útočník za jejího člena považuje.

V kapitole pět nazvané Organizace pro boj s trestnými činy z nenávisti jsem vytvořila výčet nevládní i vládních organizací zaměřujících se na osvětu a minimalizaci trestných činů a na právní pomoc obětem.

Právní úprava trestných činů včetně České republiky je kapitolou předposlední. V této kapitole se zaměřuji na právní úpravy trestných činů z nenávisti a jejich následné trestní represe. Je totiž důležité, aby trestné činy z důvodu nesnášenlivosti byly trestány formou zpřísnění trestní represe. Státy, které přijaly koncept a upravily své právní řády, se tak snaží postihnout vyšší společenskou škodlivost nenávistných trestných činů.

Ve své práci vycházím z dostupných materiálů a zdrojů. V závěru se snažím o objektivní shrnutí celé problematiky včetně dnešní situace, vyjádření vlastního názoru a hodnocení na základě úsudků vycházejících z odborné literatury.

1 ZÁKLADNÍ POJMY

1.1 Extremismus a extremistická kriminalita

Extremismus je celosvětovým problémem. Projevuje se nejen ve vnitrostátním hledisku ale také mezinárodním, a to značí vysokou společenskou nebezpečnost tohoto jevu.¹

Ministerstvo Vnitra ČR v současné době popisuje ve zprávách a koncepcích vládní strategie boje proti extremismu pět pilířů – komunikace proti demagogii, vědomostí proti totalitářům, jednotná protiextremistická platforma, odbornost a imunita, efektivně a korektně proti násilí. Za Ministerstvo Vnitra jsou jako extremismus „označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonitých norem, vyznačující se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku.“²

V ústavním pořádku jsou principy definovány jako:

- *Svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (čl. 1 Ústavy ČR)*
- *Úcta k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy ČR)*
- *Lid je zdrojem veškeré státní moci a vykonává ji skrze zákonodárné, výkonné a soudní orgány (čl. 2 Ústavy ČR)*
- *Politický systém je založen na svobodné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy ČR)*
- *Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny a respektují práva menšin (čl. 6 Ústavy ČR)*
- *Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo*

¹Trestné činy z nenávisti jako projevy politického extremismu. [online]. [cit. 30. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://www.teorieib.cz/pbi/files/20-SVOBODA.pdf>>.

²Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2002. Ministerstvo vnitra ČR, Praha 2003, s. 9. [online]. [cit. 02. února 2016]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=21319681>>.

etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 3 Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku ČR).“

„Extremistické postoje jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém důsledku, destruktivně na stávající demokratický politicko-ekonomický systém, tj. snaží se nahradit demokratický systém systémem nedemokratickým (totalitním nebo autoritářským režimem, diktaturou, anarchií).“

Ministerstvo Vnitra ČR samostatnou kriminalitu spojenou s extremismem chápe jako *„formy trestné činnosti, o nichž je důvod se domnívat, že byly extremistickými postoji motivovány nebo ovlivněny. Alternativně lze v řadě případů používat i pojmu kriminalita motivována rasovou, národnostní či jinou sociální nenávisí.“*

Zpráva o problematice extremismu na území České republiky upřesňuje, že v případě extremismu *„jde o jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku a jeho pohnutkou je apriorní nenávisť vyplývající z příslušnosti adresáta útoku k rase, národnosti, náboženství, třídě či jiné sociální skupině, přičemž specifickým typem zařaditelným do této kategorie kriminality jsou také útoky proti symbolům či představitelům existující společenského systému, jsou-li motivována apriorní nenávisí vůči němu.“*³

Policie ČR člení projevy na destruktivní, verbální, grafické, páchané tiskovinou nebo jiným veřejně informačním prostředkem a páchané fyzickým nebo psychickým násilím.⁴

V praxi se jedná o trestné činy obecného ohrožení, násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci, hanobení národa, rasy a přesvědčení, podněcování k národnostní a rasové nenávisi, výtržnictví, vražda, ublížení na zdraví, omezování osobní svobody, vydírání, omezování svobody vyznání, porušování

³ Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2002. Ministerstvo vnitra ČR, Praha 2003, s. 1. [online]. [cit. 02. února 2016]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/ViewFile.aspx?docid=21319681>>.

⁴ Trestné činy z nenávisi jako projevy politického extremismu. [online] [cit. 30. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://www.teorieib.cz/pbi/files/20-SVOBODA.pdf>>.

svobody sdružování a shromažďování, poškozování cizí věci, genocida, podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů, persekuce obyvatelstva. Pojem extremismus je v České republice z pohledu bezpečnostních institucí chápán jako akt směřující proti demokraticko-ústavním principům státu, základním lidským právům, svrchovanosti a územní celistvosti státu. Extremismus je směsicí organizovaných, nekompromisních a vyhraněných antisystémově-politických aktivit až po běžnou pouliční kriminalitu s určitým nenávislným podtextem.⁵

Extremisté používají násilí vůči ideologicky definovaným nepřítelům. Projevy extrémního chování jsou podmíněny výhradně špatnou sociální situací a příčiny mohou být různorodé od kulturních přes mentální až po nábožensko-ideologické. Z hlediska bezpečnostní politiky demokracie je nejdůležitější správná analýza jednotlivých forem extrémního chování.⁶

Při právním stíhání extremistických aktivit je důležité klást velký důraz na rozlišování mezi kolektivní a individuální odpovědností a najít hranici mezi normálním a extrémním chováním nelegálního až násilného charakteru. Extremismus se vyznačuje nesmlouvavou politickou orientací bez pevnějšího konceptu snažící se o odstranění ústřední autority ve společnosti a o nastolení svého vlastního politického systému.⁷

Extremismus rozlišujeme na pravicový a levicový, náboženský, ekologický (environmentalismus) a národnostní (regionalistický).⁸

⁵GOODEYOVÁ, J. - AROMAA, K., *Trestné činy z nenávisti: příspěvky ze Stockholmského kriminologického sympozia 2006 a 2007*. 1. vyd., Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha: 2012. s. 3 – 5. ISBN: 978-952-5333-71-8.

⁶DANICS, Š. – KAMÍN, T., *Extremismus – hrozba demokracie*. 2. roz. vyd., POLAC, katedra společenských věd. Praha 2008, s. 84 - 85. ISBN: 80-86477-07-X.

⁷DANICS, Š., - KAMÍN, T., *Extremismus – hrozba demokracie*. 2. roz. vyd., POLAC, katedra společenských věd. Praha 2008, s. 84. ISBN: 80-86477-07-X.

⁸Nejvyšší státní zastupitelství. *Metodický materiál – Extremismus*. [online]. 2009

[cit. 30. listopadu 2016]. Dostupné z:

<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwjL_Yb5j-

[vKAhUHShQKHZ6sDWQQFggiMAA&url=http%3A%2F%2Fportal.justice.cz%2Fnsz%2Fsoubor.aspx%3Fid%3D82741&usg=AFQjCNGOcJA0AgQuL6t7dxs5EYF5ylACrg&bvm=bv.113943665,d.ZWU](http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwjL_Yb5j-vKAhUHShQKHZ6sDWQQFggiMAA&url=http%3A%2F%2Fportal.justice.cz%2Fnsz%2Fsoubor.aspx%3Fid%3D82741&usg=AFQjCNGOcJA0AgQuL6t7dxs5EYF5ylACrg&bvm=bv.113943665,d.ZWU)>. s. 9

1.2 Hate speech

Svoboda projevu patří k nejstarším ústavně garantovaným svobodám. Už na konci 18. století vznikly první ústavy, jako francouzské Prohlášení práv člověka a občana z roku 1789 nebo první dodatek k Ústavě USA. Se svobodou projevu ve smyslu projevení vlastního názoru a šíření informací úzce souvisí také svoboda informace přijímat a vyhledávat, bez ní by svoboda projevu nebyla úplná. Svobodný přístup k informacím zahrnuje nejen necenzurované informace v médiích. Listina základních práv EU zakotvuje svobodu projevu a práva na informace v článku 11, který zároveň zdůrazňuje nutnost zabezpečení plurality médií. Článek 12 zaručuje ochranu. Se svobodou projevu úzce souvisí právo shromažďovat se a právo sdružovat se.

V Českém právním řádu se nachází ústavní zakotvení svobody projevu a práva přijímat informace v článku 17 Listiny základních práv a svobod. Článek zaručuje svobodu projevu a právo na informace, nepřípustnost cenzury, právo vyjadřovat názory libovolným způsobem a svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu. Listina připouští možnost zákonného omezení svobody projevu a práva vyhledávat a šířit informace, právo přijímat informace však nijak omezit nelze.

Svoboda projevu není neomezená, a pokud dojde ke kolizi s jinými právy či hodnotami, je možné ji omezit. K tomu může dojít předběžně, například zákazem vydání knihy, jejímž cílem je šíření nenávisti. Důvody, pro které dochází k omezení svobody projevu, zahrnují například ochranu důstojnosti osob nebo určité skupiny, jako ochranu před rasismem, ochranu demokratických hodnot, ochranu morálky atd. K omezování svobody je nutné přistupovat přiměřeně, aby nedošlo k potlačení práv na svobodnou diskuzi, která je předpokladem demokracie. Hranice projevu jsou limitovány právy jiných osob. Při jakémkoli zásahu do osobnostních práv deklarovaných

Listinou práv a svobod, který překročí určitou míru, se může dotčená osoba domáhat nápravy u orgánů činných v trestním řízení.⁹

Šíření nenávisti je termín pro projev s úmyslem ponižovat, zastrašovat či podněcovat násilí nebo předsudky proti osobě nebo skupině osob, založený na jejich rase, pohlaví, věku, národnosti, státní příslušnosti, náboženství, sexuální orientaci, pohlaví, jazyku, postižení, morálních či politických názorech, socioekonomické třídě, povolání nebo tělesnému zjevu, mentální kapacitě a jakémukoli jinému podobnému odlišení. Termín zahrnuje písemnou stejně jako ústní a vizuální komunikaci včetně hromadných sdělovacích prostředků, jakož i některé další formy chování na veřejnosti.¹⁰

1.2.1 Mezinárodní právní dokumenty proti šíření nenávisti

1. OSN – Úmluva o odstranění forem rasové diskriminace (ICERD)

Ve článku 4 Úmluvy prohlásily smluvní státy za trestný čin mj. „veškeré rozšiřování idejí založených na rasové nadřazenosti či nenávisti, podněcování k rasové diskriminaci, veškeré násilné činy nebo podněcování k takovým činům proti kterékoli rase či skupině osob jiné barvy pleti nebo etnického původu“ a zároveň prohlásily za nezákonné veškeré organizace, které podporují či povzbuzují rasovou diskriminaci.

2. Rada Evropy – úmluva o kybernetické kriminalitě

První dodatkový protokol Úmluvy o kybernetické kriminalitě z roku 2003 se týká kriminalizace aktů rasistické či xenofobní povahy činů páchaných pomocí IT technologií. Dodatek ukládá smluvním státům

⁹*Svoboda projevu a informace*. [online]. [cit. 30. listopadu 2015].

Dostupné z: <<http://www.respektneboli.eu/zaci-a-studenti/materialy/svoboda-projevu-a-informace>>.

¹⁰*Tématický list. Jak rozeznávat a jak čelit šíření nenávisti*. [online]. [cit. 30. listopadu 2015]. Dostupné z: <http://www.unitedagainstracism.org/pdfs/HateSpeechLeaflet_CZ.pdf>.

povinnost přijmout legislativní opatření nezbytná k tomu, aby bylo za trestný čin prohlášeno úmyslné jednání zahrnující distribuci či jiné zpřístupnění veřejnosti rasistických a xenofobních materiálů pomocí počítačového systému.

3. Evropská unie – Rámcové rozhodnutí Rady o boji s rasismem a xenofobií

Toto rámcové rozhodnutí Rady pojednává o aproximaci zákonů a vyhlášek členských států EU týkajících se trestných činů obsahujících rasismu a xenofobii. Xenofobní a rasistické chování musí být trestáno účinnými, odrazujícími a přiměřenými tresty. Rozhodnutí platí pro všechny trestné činy spáchané na území Evropské unie občanem členského státu a navrhuje kritéria určení právní odpovědnosti.

Formy jednání jako úmyslné xenofobní trestné činy:

- Veřejné podněcování k násilí či nenávisti
- Veřejné urážky a výhružky
- Veřejné schvalování genocidy nebo zločinů proti lidskosti, jak jsou definovány ve Statutu Mezinárodního trestního tribunálu
- Veřejné šíření či distribuce textů, obrázků či jiných materiálů obsahujících vyjádření rasismu a xenofobie
- Vedení rasistické či xenofobní skupiny

Návod či pokus ke spáchání uvedených trestných činů budou taktéž trestné.¹¹

¹¹ *Tematický list. Jak rozeznávat a jak čelit šíření nenávisti.* [online]. [cit. 30. listopadu 2015]. Dostupné z: <http://www.unitedagainstracism.org/pdfs/HateSpeechLeaflet_CZ.pdf>.

1.3 Koncept Hate crimes

Nenávistné pohnutky jsou styčným bodem při definování konceptu hate crimes jež vznikl ve Spojených státech amerických a je dominantně angloamerický. Koncept hate crimes se v průběhu let rozšířil do ostatních zemí například do Kanady, Velké Británie, zemí skandinávského poloostrova a dalších. Jednotlivé země ho různým způsobem uplatňují ve svých trestních kodexech. Definice klade důraz na poškození jedince nebo skupiny, jež vykazuje jakoukoli společenskou rozdílnost a stala se obětí předsudečné trestné činnosti s prvky agresivity, násilí a brutality. Dodatečně byl koncept hate crimes rozšířen od etnických a náboženských nenávistných projevů k dalším viktimizačním faktorům, jako je sexuální orientace, genderová příslušnost, rasa, věk, politická příslušnost, sociální postavení či fyzické a duševní postižení.

Pojem zločin z nenávisti je stále objektem kritiky. A to kvůli pojmu „nenávist“, kterou je dle řady názorů motivována velká část násilných zločinů nikoli pouze ty, které spadají pod hate crimes. Z tohoto důvodu je usilováno o přijetí pojmu bias crimes, tedy trestného činu z předsudku či předpojatosti.¹²

1.3.1 Kritické názory oponentů konceptu Hate crimes

1. Kritika kulturní podmíněnosti pojmu

Kritici poukazují na využitelnost pouze v určitém kulturním a civilizačním prostředí a tvrdí, že není vhodné jej transformovat tam, kde existují jiné etnické, kulturní a politické problémy. Termín vznikl z emancipace menšin nikoliv z hlediska systémového potírání hrozeb.

¹²GOODEYOVÁ, J., - AROMAA, K., *Trestné činy z nenávisti: příspěvky ze Stockholmského kriminologického symposia 2006 a 2007*. 1. vyd., Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha: 2012. s. 4-5. ISBN: 978-952-5333-71-8.

2. Kritika nedostatečnosti a nejasnosti

Koncept je považován za nedostatečný ve vztahu k zamýšlenému cíli.

3. Kritika politicko-administrativní podmíněnosti pojmu

Kritika poukazuje na využitelnost konceptu jen v určitých politicko-administrativních strukturách a nemůže být smysluplně aplikován tam, kde existují jiné koncepty, které hate crimes nijak nevylepšuje.

4. Kritika odmítání podstaty konceptu hate crimes

Kritika odmítá zvýhodňování obětí formou konceptu hate crimes tj. jiné posuzování činů na nich spáchaných ve smyslu specifické klasifikace zločinů a vyšších trestů pro pachatele.

5. Kritika negativních dopadů konceptu hate crimes

Koncept dle názorů posiluje konflikty ve společnosti, vytváří falešnou iluzi skupinové identity vzájemně znesvářených skupin lidí.

6. Kritika vyžadující netrestnost

Dle kritiky je důležité odlišit obecné odpůrce konceptu od těch, kteří ospravedlňují diskriminační násilí a likvidaci skupin

Na základě kritik se v souvislosti s hate crimes objevují souběžně i další pojmy, které přispívají k upřesnění obsahu, jako jsou bias crime (zločiny z předpojatosti), nonbias crime (zločiny nesouvisející s předpojatostí, tedy ostatní zločiny), bias criminal (pachatel jednající na základě předsudku), bias-motivated offences (trestná činnost motivovaná předpojatostí), bias motivation (motivace založená na předpojatosti), bias intent (úmysl založený na

předpojatosti) a bias motivated behaviour (chování motivované předpojatostí).¹³

České prostředí termín prezentuje spíše jako jednání motivované předsudky. Avšak ne vždy je trestná činnost motivována nenávistí. V mnoha případech takové trestné činy vychází spíše pouze ze zaujatosti. Konkrétně například homofobní případ je definován jako čin, který je obětí či jinou osobou vnímán jako homofobní. Díky této definici je umožněno kterékoli oběti, jež se domnívá, že se stala obětí trestného činu, aby byl takový čin prošetřován orgány jako nenávistný trestný čin.¹⁴

Nenávistný čin se může prolínat i s jinými motivy trestné činnosti, avšak z celkového hlediska musí být nenávistný motiv dominancí. U případů motivace z politické příslušnosti není koncept hate crimes přímo aplikován v případě, že oběť sympatizuje s organizací hlásající nenávist vůči jiným skupinám. V takovém případě se jedná o obranu před nenávistnými ideologiemi či hnutími. Původní koncept se vztahoval především na užití přímo fyzického násilí užitého k poškození fyzické integrity člověka.

V souvislosti s rozšířením konceptu rozlišujeme i nenávistné projevy (hate speech) a násilí z nenávisti (hate violence). Násilí z nenávisti dělíme na fyzické útoky, poškození majetku, šikanu, obtěžování, verbální projevy a útočné grafity a dopisy. Takových to útoků existuje široká škála od náhodných aktů až po důkladně připravené útoky, od použití fyzické síly až po užití náhodných zbraní.¹⁵

¹³MAREŠ, M., *Problematika Hate crimes (Analýza pro MVČR)*. [online]. Brno 2011. [cit. 30. listopadu 2015]. Dostupné z: <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwjyK8GdhO3KAhWmE5oKHSUBkgQFgghMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor%2Fproblematika-hate-crime.aspx&usg=AFQjCNF-1Wpv2X0ZKQU6Xe61_CNq4EgOAg>. s. 9 - 10

¹⁴GOODEYOVÁ, J. - AROMAA, K., *Trestné činy z nenávisti: příspěvky ze Stockholmského kriminologického sympozia 2006 a 2007*. 1. vyd., Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha: 2012. s. 3-5. ISBN: 978-952-5333-71-8.

¹⁵MAREŠ, M., *Problematika Hate crimes (Analýza pro MVČR)*. [online]. Brno 2011. [cit. 30. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwjyK8GdhO3KAhWmE5oKHSUBkgQFgghMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor>>

Konflikt, v němž je cílem konkrétní představitel určité skupiny právě z důvodu příslušnosti k této skupině, je vědecky zkoumán a popisován zhruba posledních padesát let. V průběhu času jsou navrhovány a následně jinými vyvraceny různé názvy pro popsání podstaty těchto konfliktů generalizovaných nesnášenlivostí.

„Obecně je možné jako důvod nenávisti uvést příslušnost ke skupině definované na základě faktorů (skutečných či domnělých):

- *Rasy, národnosti a ethnicity;*
- *Náboženství;*
- *Sexuální orientace (specificky proti gayům, lesbám, bisexuálům/kám, transsexuálům/kám);*
- *Genderové příslušnosti;*
- *Postižení (fyzického nebo mentálního);*
- *Věku (specificky seniorského);*
- *Třídy;*
- *Politické orientace.*“¹⁶

1.3.2 Termíny a definice násilí z nenávisti

1. Násilí z nenávisti (hate violence)

Násilí motivované nesnášenlivostí vůči napadenému z důvodu jeho příslušnosti ke skupině s definovanou rasovou, věkovou, sexuálně orientovanou atd. charakteristikou.

[%2Fproblematika-hate-crime.aspx&usg=AFQjCNF-1Wpv2X0ZKQU6Xe61_CNq4EgOAg>](#).
s. 4 - 6

¹⁶ MAREŠ, M., *Problematika Hate crimes (Analýza pro MVČR)*. [online]. Brno 2011. [cit. 30. listopadu 2015]. Dostupné z:
<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwjyK8GdhO3KAhWmE5oKHSsUBkgQFgghMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor%2Fproblematika-hate-crime.aspx&usg=AFQjCNF-1Wpv2X0ZKQU6Xe61_CNq4EgOAg>.
s. 4

2. Předpojaté/předsudečné násilí (bias violence)

Předsudky motivované násilí vůči skupině definované etnicitou, barvou pleti, vírou, sociálním statutem atd. Termín je při výzkumech preferován pro svoji absenci problematického komponentu „nenávisti“ a zdůrazňuje podstatu spočívající v předsudku útočníka vůči určité skupině osob.

3. Etnonásilí (ethnoviolance)

Etnonásilí je definováno jako násilí motivované skupinovou nenávistí. Název termínu jasně definuje cílovou skupinu útoku.¹⁷

„Hate crime je třeba rozlišovat jako pojem, který je používán:

- *V právní vědě, kriminologii a dalších vědních oborech;*
- *V nevládní sféře pro označení jednání, které by mělo být podle nevládních organizací sankcionováno nebo evidováno;*
- *Ve státních dokumentech a dokumentech mezinárodních organizací (mj. jako specifická statistická kategorie);*
- *Přímo v právních normách jako právní pojem. “*

Pokud je hate crimes použit v souvislosti s právem, musí zákony definovat specifické činy motivované nenávistí jako zvláštní zločiny. Zákon musí zpřísnovat tresty pro pachatele hate crimes, zákon musí vytvářet zvláštní civilně-právní důvody pro výkon konceptu hate crimes a vyžaduje instituce, které sestavují statistiku hate crimes.¹⁸

¹⁷KALIBOVÁ, K., *Násilí z nenávisti. Jak nepsat černobíle o barevném světě*. 1. vyd., In Iustitia, o.s., Praha: 2011. s. 11- 12. ISBN: 978-80-260-0097-6.

¹⁸MAREŠ, M., *Problematika Hate crimes (Analýza pro MVČR)*. [online]. Brno 2011. [cit. 30. listopadu 2015]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwjyK8GdhO3KAhWmE5oKHSsUBkgQFgghMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor%2Fproblematika-hate-crime.aspx&usg=AFQjCNF-1Wpv2X0ZKQU6Xe61_CNq4EgOAg. s. 4 - 6

2 KONCEPT HATE CRIMES V EVROPSKÉ UNII A VE SPOJENÝCH STÁTECH AMERICKÝCH

Evropské státy se dlouhodobě potýkají s nenávistnými trestnými činy a s činy z nesnášenlivosti. Holocaust, který Evropa zažila ve dvacátém století, je a bude tím nejhorším případem nenávistné trestné činnosti. Pronásledování a systematicky vyvražďování nebyli pouze židé, ale také homosexuálové, postižení a názoroví odpůrci. Napříč Evropou neexistuje obecná právní a společenská definice rasově motivovaných trestných činů.

V Evropské unii je trestná činnost z nenávisti konceptem, který je stále více využíván politickými představiteli a odborníky ze soudnictví ve vztahu k nejasně vymezenému a neohrazenému druhu nesnášenlivosti. Evropská unie se zaměřuje na projevy tradiční rasové nenávisti, a dále pak na etnickou a náboženskou nenávist, zejména antisemitismus, a méně se vztahuje na nenávist z důvodu sexuální orientace, postižení a nové projevy náboženské nesnášenlivosti. Evropské zákony a nahlížení na trestné činy z nenávisti je relativně omezené a málo rozvinuté oproti americkým zákonům a programům z oblasti justice.

Dvě základní otázky, které by si státy měli klást, zní:

1. měly by politické ideje a iniciativy pocházet primárně od státu, nebo z občanské společnosti?
2. měl by být primární cíl politiky zaměřen na potlačování či trestání aktérů poté, co byly trestné činy spáchány, nebo by se měl zaměřit na odvracení potenciálních pachatelů a ničení základů pro trestné činy z nenávisti dříve než k nim dojde?

Celkově jsou v kontinentální Evropě policejní orgány a státní zástupci mnohem méně školeni ve vedení případů trestných činů z nenávisti, než je

tomu ve Velké Británii nebo Spojených státech amerických. Francie i Německo kladou značný důraz na vzdělávací instituce jako prostředí pro sociální učení. Zaměřují se na postupy, jako je rozvoj studijních osnov; národní vzdělávací dny symbolizující odpor k rasismu; zapojení vrstevníků a mediátorů do vzdělávání a stanovení profesních sítí s odpovědností za jednotlivé školy či zóny. Srovnání trendů boje proti trestným činům z nenávisti v jednotlivých státech ukazuje mezi nimi významně odlišné přístupy.¹⁹

V členských státech Evropy jsou údaje o rasové kriminalitě a obecné trestné činnosti sbírány odlišně a odrážejí tak odlišnou právní úpravu i odlišné způsoby trestání. Přednost začalo mít vnímání činu jako potenciálně rasistického ze strany oběti. To znamená, že policie šetří větší procento případů primárně jako rasově motivované. Pouze několik málo členských států v Evropské unii přistoupilo ke sběru dat v takovém rozsahu a kvalitě, která je dostatečná na to, aby bylo možno provést analýzu. Většina evropských států nemá metodiku sběru dat či monitorování, jež by umožňovalo hodnocení funkčnosti právní úpravy z oblastí rasové a xenofobní kriminality. Hlavním cílem je podpora sběru kvalitních dat z oficiálních zdrojů v systému trestní justice o etnické a rasové diskriminaci, podrobná evidence incidentů a trestných činů a kombinace kvalitní legislativy, jejího vynucování a monitorování.²⁰

2.1 Koncept Hate crimes ve Spojených státech amerických

Spojené státy Americké jako první vyřešily dlouhodobé problémy s trestnými činy z nenávisti přijímáním zákonů a posilováním policejních sborů s cílem snižovat počet rasově motivovaných trestných činů a jeho dalších

¹⁹GOODEYOVÁ, J. - AROMAA, K., *Trestné činy z nenávisti: příspěvky ze Stockholmského kriminologického sympozia 2006 a 2007*. 1. vyd., Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha: 2012. s. 26-30. ISBN: 978-952-5333-71-8.

²⁰GOODEYOVÁ, J. - AROMAA, K., *Trestné činy z nenávisti: příspěvky ze Stockholmského kriminologického sympozia 2006 a 2007*. 1. vyd., Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha: 2012. s. 31-39. ISBN: 978-952-5333-71-8.

forem. Soustředěné úsilí na státní i federální úrovni v boji proti trestným činům z nenávisti začalo na konci sedmdesátých a počátku osmdesátých let. Význam tohoto tématu v roce 1979 pomohla zvýšit Liga proti hanobení (Anti-Defamation League) publikováním ročních statistik obsahujících informace o antisemitistických trestných činech.

Republikán John Conyers ml. zpopularizoval v roce 1985 výraz trestná činnost z nenávisti, a ten se stal nejvýznamnějším internacionálním pojmem pro porozumění násilí mířícího proti osobám z důvodu jejich příslušnosti ke zvláštní identitě. Kongres USA začal od roku 1990 schvalovat zákony, které mají za úkol sledovat trestnou činnost z nenávisti a její následné potrestání. Roku 1990 byl přijat zákon o statistice trestných činů z nenávisti (Hate crimes Statistic Act), který nařídil sběr dat. V roce 1994 byl schválen zákon o zvýšení trestů ukládaných za trestné činy z nenávisti (Hate crimes Sentencing Enhancement Act). V roce 1996 byl schválen zákon, který zvyšuje trestní represi za útoky na budovy a místa, v nichž se konají bohoslužby jako reakce na žhářské útoky započaté v roce 1995. Policie v městech, jako jsou Boston, New York a Los Angeles si zformovala speciální oddíly přímo vyčleněné pro boj s nenávistnými trestnými činy.

Policejní sbor New Yorku pokládá za trestný čin z nenávisti každé jednání proti právu, které je dle pátrání velícího důstojníka Jednotky pro vyšetřování případů předpojatosti (Bias Incident Investigation Unit) byť jen z části odůvodňováno vztahem jednotlivce nebo skupiny s určitou rasou, vírou, etnikem, sexuální orientací nebo postižením. Je tedy pouze v pravomoci policie rozhodnout, který čin označí jako nenávistný.²¹

²¹GOODEYOVÁ, J. - AROMAA, K., *Trestné činy z nenávisti: příspěvky ze Stockholmského kriminologického symposia 2006 a 2007*. 1. vyd., Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha: 2012. s. 15 - 16. ISBN: 978-952-5333-71-8.

2.2 Koncept Hate crimes ve Velké Británii

Tradiční anglický přístup má podobu pouze soudního systému a policistů, na rozdíl od strategie v USA, pro kterou je charakteristická činnost Kongresu, soudů a policistů. Orientace na prosazování práva byla podobná, ale časový vývoj a důraz na strategii byly odlišné. Velká Británie se nenávistně motivovanými činy začala zabývat spíše až na začátku osmdesátých let. Londýnská Služba Metropolitní policie vytvořila pro účely řešení některých z kritizovaných nedostatků plnohodnotné Ředitelství pro diverzitu (Diversity Directorate), při zřizování této jednotky anglická policie čerpala ze strategie od amerických protějšků ve městech jako například New York. V roce 1998 byl schválen zákon o trestné činnosti a narušování veřejného pořádku (Crime and Disorder Act). Rasově motivované trestné činy jsou dnes standartním nástrojem pro zvýšení trestní represe u činů, u nichž je dokázána rasová motivace. Britská vláda zavedla od roku 2001 další ustanovení postihující činy motivované vyznáváním náboženství. Politická reakce na trestné činy z nenávisti začala u policistů a do současnosti se ujala i v soudním systému. Na základě účinnosti nových britských zákonů zaměřujících se na trestnou činnost narušující veřejný pořádek bylo za nenávistné trestné činy obviněno více než 4000 osob.²²

2.3 Koncept Hate crimes ve Spolkové republice Německo

Německo se problémem nenávistných trestných činů začalo zabývat až na počátku devadesátých let v reakci na řadu násilných útoků. Je inovátorem v jedné oblasti, a tou jsou finanční dotace projektů, které mají za úkol odrazovat potenciální pachatele a podporují oběti. Po roce 2000 se výlučné zaměření na pachatele změnilo a je kladen větší důraz na podporování občanských a společenských iniciativ.

²²GOODEYOVÁ, J. - AROMAA, K., *Trestné činy z nenávisti: příspěvky ze Stockholmského kriminologického sympozia 2006 a 2007*. 1. vyd., Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha: 2012. s. 17 - 18. ISBN: 978-952-5333-71-8.

Více než 200 milionů eur vynaložila německá vláda na programy zaměřené na občanskou společnost. Tyto aktivity jsou určeny pro budování sítí proti pravicovému extrémismu, podporují politicko-demokratickou výchovu, nebo poskytují poradenství těm, jež se staly oběťmi pravicového extrémismu.

Jako nejvíce dynamickým a kreativním zdrojem pro vyřešení problému klade Německo důraz na občanskou společnost, a tak se podpora občanské společnosti stala základem reakce na rasové násilí.²³

2.4 Koncept Hate crimes ve Francii

I přesto, že se Francie začala problematikou rasových činů zabývat později než většina Evropských států, zahájila po roce 2000 koordinaci státních opatření a jako první z evropských států přijala komplexní protirasový zákon.

Nejvýznačnějším činem bylo přijetí tzv. „Lellouchova zákona“, tedy zákona, který zvyšuje tresty za trestné činy z nenávisti. Právní ochrana byla v roce 2003 rozšířena tak, aby zahrnovala i homofobně motivovanou trestnou činnost. Na základě těchto zákonů však došlo jen k málo případům trestního stíhání. Francouzská vláda přistoupila k takovým strategickým opatřením, jež mají za cíl společensky působit na obyvatele tak, aby zabránili rasovému útlaku. Začátkem roku 2003 byla ohlášena strategie obsahující 10 opatření, mimo jiné také: založení oddílu, který odpovídá za kontrolu rasových a antisemitistických incidentů v každé vzdělávací oblasti; plán zasedání s vydavateli knih a učebnic, a apelace na eliminaci rasistických prvků; zpracování manuálu, který učitelům vysvětlí jaký postup zaujmout při rasistickém a antisemitistickém chování ve třídě, neboť i při sebemenších

²³GOODEYOVÁ, J. - AROMAA, K., *Trestné činy z nenávisti: příspěvky ze Stockholmského kriminologického sympozia 2006 a 2007*. 1. vyd., Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha: 2012. s. 18 - 19. ISBN: 978-952-5333-71-8.

verbálních i nonverbálních incidentech je důležité zasáhnout a potrestat viníka.²⁴

²⁴GOODEYOVÁ, J. - AROMAA, K., *Trestné činy z nenávisti: příspěvky ze Stockholmského kriminologického symposia 2006 a 2007*. 1. vyd., Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha: 2012. s. 19 – 23. ISBN: 978-952-5333-71-8.

3 PACHATELÉ TRESTNÝCH ČINŮ Z NENÁVISTI

Pro ideovou nenávist je typická kombinace závislosti jak na sociální skupině, tak na jejím vůdci. Při zaměření oboru sociální patologie je nutné určení, v jakém případě chápeme ideologii jako patologickou. Z pohledu sociálně-patologického je podstatné zejména ohrožení dalších lidí. Psychologických přístupů ke zkoumání zločinů z nenávisti je hodně. Z obecných zkušeností vyplývá, že ke skupinám uchylujícím se ke zločinům z nenávisti zpravidla patří jedinci, kteří jsou emocionálně nezralí a nespokojení, zpravidla muži okolo 20 let. Typické je pro ně také nižší vzdělání, nedostatečná kvalifikace a poměrně často bývají nezaměstnaní nebo vykonávají nekvalifikované práce. Jejich frustrace způsobuje hledání podobných skupin, v nichž cítí mužskou sounáležitost. Lidí, kteří indikují k tomuto jednání je v populaci dle odhadů asi 5%. Dalšími faktory podporujícím hate crimes a vedoucí k fixaci na nebezpečnou ideologii jsou společenský vliv, nezaměstnanost, chudoba, nízká sociální prestiž, absence uspokojivých lidských vztahů, či nedostatek příležitosti k dalšímu rozvoji. Trestné činy se mohou prolínat s dalšími specifickými typy kriminálního jednání jako je terorismus, neboť ten je přímo namířen proti příslušníkům jiných širších sociálních skupin.

3.1 Rozdělení pachatelů trestných činů z nenávisti

1. Ideologicky a politicky motivovaný pachatel

Či apolitický pachatel. Vyznačuje se ideologickou averzí a je zástupcem extremistické organizace. K násilí se uchyluje na základě politicko-ideové nesnášenlivosti.

2. Xenofobní pachatel

Čin takového pachatele je motivován výhradě nenávistí k jiné (odlišné) lidské rase a barvě pleti.

3. Ekonomicky a sociálně motivovaný pachatel

Takový pachatel nevyznává soulad se sociální a imigrační politikou státu. Pociťuje jakési okrádání o příležitosti, finanční zdroje a sociální služby prostřednictvím migrantů.

4. Kriminální pachatel

Vyznačuje se nepříznivým sociálním zázemím a svojí častou kriminální činností. Charakteristickým rysem je nezaměstnanost a nevzdělanost, projevy agresivity a násilného chování nejen vůči cizincům ale i vůči ostatním.²⁵

3.2 Typologie pachatelů na základě výzkumu amerických kriminologů

Pachatelé trestné činnosti nejsou z pravidla jen příznivci krajní pravice. Obvyklou argumentací pachatelů nebo jejich obhájců je, že se trestné činnosti dopustili nechtěně či bez vědomí jeho důsledků v mladické nerozváženosti nebo pod vlivem alkoholu či davu. Zveřejňování etnicity či národnosti pachatelů jakékoli trestné činnosti je dle právního řádu České republiky nemožné. Žádný sociálně-vědní výzkum neprokázal, že jsou sklony ke kriminalitě vrozené či podmíněné etnicky nebo biologicky.

Typologie pachatelů:

1. Pachatelé hledající vzrušení (thrill seekre)

Vyskytují se v počtu zhruba dvou třetin útoků. Již z názvu vyplývá, že motivací je touha po vzrušení, napětí a moci spojená s agresivní

²⁵ HERCZEG, J., *Trestné činy z nenávisti*. Praha:Aspi, Wolters Kluwer, 2007, s. 149. ISBN: 978-80-7357-311-9.

náladou. Napadení přináší útočníkům uspokojení, napětí a pocit vítězství. Typické pro pachatele je působnost ve skupinách a napadá jiné pro zábavu. Míra předsudků není silná a tak nabízí možnost k odrazení jednání. Hierarchie skupiny se skládá z agresivního vůdce a aktivních a neaktivních členů. Při práci s útočníky je důležité zprostředkovat jim skutečnost, že trávit volný čas jde i bez napadání ostatních.

2. Pachatelé kvůli obraně (defensive)

Trestná činnost je páchána za účelem ochrany svého okolí vůči vnějším narušitelům. Tito náctiletí a mladí dospělí pachatelé taktéž jednají ve skupinách. Síla předsudků je střední a tak odrazení je méně pravděpodobné. Aktivní účastníci zločin plánují a uskutečňují, váhající oběť nevarují, ani se akt nesnaží zastavit. Pro takové je typické, že k napadení dochází v lokalitě pachatelů.

3. Pachatelé kvůli odvetě (retaliatory)

Trestná činnost reaguje na předchozí incident z nenávisti, kterého se skutečně nebo domněle dopustil jedinec či jedinci ze skupiny, která je odvetně napadena. Motivací je pomsta. Pachatelé nejednají primárně ve skupinách, ale také individuálně. Vztah pachatele a oběti nemusí být jasně daný či žádný. Síla předsudku je střední, odrazení jednání je málo pravděpodobné. Aktivní i váhaví účastníci zastávají středně přístupný postoj.

4. Pachatelé kvůli poslání, misi (mission)

Cílem trestného činu je prosazování víry a realizace vyššího poslání a domnělá ochrana společnosti, odstranění podřadných skupin, které dle mínění pachatele působí škodu či zlo, nebo ohrožuje jeho víru, společenský postoj či čistotu rasy. Toto je skutečná nenávist vůči dané skupině. Pachatelé jsou v průměru staršího věku než u předchozích kategorií. Typické je skupinová činnost se značnou násilnou podobou a

využití zbraní. Vztahy mezi pachatelem a obětí neexistují. Síla zaujatosti v daném případě je naprostá a odrazení je nepravděpodobné. Oběti jsou napadány jak ve svých lokalitách, tak v prostorách pachatelů.²⁶

²⁶ MAREŠ, M., *Problematika Hate crimes (Analýza pro MVČR)*. [online]. Brno 2011. [cit. 30. listopadu 2015]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwjyK8GdhO3KAhWmE5oKHSsUBkgQFgghMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor%2Fproblematika-hate-crime.aspx&usg=AFQjCNF-1Wpv2X0ZKQU6Xe61_CNq4EgOAg. s. 7 - 8

4 OBĚTI TRESTNÝCH ČINŮ Z NENÁVISTI

Obětí trestného činu z nenávisti se může stát kdokoli z důvodu příslušnosti k určité rase, etnické skupině, národnosti, politického přesvědčení, či vyznání. Jedná se o takzvanou chráněnou charakteristiku. Násilí z nenávisti jsou vystaveni příslušníci minoritních i majoritních společností. Zákon o obětech trestných činů definuje zvláště zranitelné oběti, u nichž je zvýšené nebezpečí druhotné újmy z důvodu jejich věku, sexuální orientace, zdravotního stavu, rozumové vyspělosti, či sociální situace. Takovým obětem, kromě práv náležících všem obětem trestných činů, náleží možnost uplatnění zvláštních práv, která jim jsou zákonem připsána.

Prožitek újmy oběti je individuální a záleží na mnoha faktorech, které útok provázejí; provedení a intenzita útoku, celkový kontext útoku, množství a typologie pachatelů, vztah mezi pachatelem a obětí. Dále pak vnitřními faktory osobnostních vlastností a schopností zpracovat nastalou tíživou situaci. Oběti často prožívají psychickou a emocionální újmu a po prožitém zážitku se objevují nejrůznější pocity, jako jsou vztek, ponížení, pocit studu, bezmoci a bezradnosti. A tak v důsledku útoku může oběť trpět dlouhodobě různými psychickými a fyziologickými obtížemi; porucha spánku, úzkost, či odcizenost a stranění se společností, a mohou se rozvinout v posttraumatickou stresovou poruchu. Pro oběti je typická ztráta vlastní identity a snaha nebýt tím, kdo byl napaden. Tyto příznaky se objevují bez ohledu na to, zda byla činem oběti způsobena fyzická újma. Útokem není napaden pouze jednotlivec, ale celá komunita, se kterou lze napadeného spojit. Všichni členové pak pocítují nebezpečí a strach z opakovaných útoků a objevují se obrané reakce. Klesá ochota obracet se na policii a správní orgány, a narůstá ochota řešit situaci vzetím práva do vlastních rukou.²⁷

²⁷MAREŠ, M., *Problematika Hate crimes (Analýza pro MVČR)*. [online]. Brno 2011. [cit. 30. listopadu 2015]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwjyK8GdhO3KAhWmE5oKHSsUBkgQFgghMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor%2Fproblematika-hate-crime.aspx&usg=AFQjCNF-1Wpv2X0ZKQU6Xe61_CNq4EgOAg. s. 4 – 6

4.1 Rasismus

Rasismus je ideologie postavená na základě biologických rozdílů a legitimizaci společenských rozdílů mezi lidmi. Rasa je skupina lidí lišících se od jiné skupiny typickými znaky týkajícími se vzhledu, barvy pleti, vlasového porostu či tvaru nosu. Mezi nejvíce ohrožené osoby násilím z nenávisti jsou příslušníci etnických a národnostních menšin.

Útoky v České republice jsou nejčastěji vedené vůči Romské populaci, v různých podobách, od slovních výhrůžek přes fyzické násilí až po organizované pokusy o pogrom.

Legitimizace rasismu spočívá v předpokladu, že:

1. dosažená úroveň kultury, chování, inteligence apod. je přímo determinována rasovými charakteristikami populace
2. rasové odlišnosti jsou totožné s kulturními a sociálními odlišnostmi

Problematika rasismu je velice složitá a neexistuje žádná jednotná definice. Popis rasismu můžeme zjednodušit tak, že na základě posouzení chování, inteligence a dalších vnějších rysů považujeme osobu za nadřazenou či méněcennou.²⁸

4.2 Antisemitismus

Antisemitismus je definován jako nepřátelství či nesnášenlivost vůči Židům, židovskému náboženství (judaismus) a židovským projevům a

²⁸HERCZEG, J. *Trestné činy z nenávisti*. Praha:Aspi, Wolters Kluver, 2007, s. 17. ISBN: 978-80-7357-311-9.

vzhledem k nesourodosti názorů na antisemitismus a vykazování společných znaků, by měl být považován za součást rasismu.

V České republice je násilí z nenávisti směřováno nejvíce proti Židům a muslimům. Výjimkou ale nejsou ani útoky vůči ateistům. Antisemitismus se nejvíce projevuje útoky proti synagogám a židovským hřbitovům.

Dělení antisemitismu jako nepřátelství vůči judaistickému náboženství:

1. Antijudaismus

Nenávist je motivována náboženstvím. Projevuje se v opakujících tendencích vyjadřovaných z křesťanských či pohanských kruhů.

2. Ekonomizující antisemitismus

Židé jsou zobrazováni jako lichváři či kapitalisté.

3. Nacionalistický antisemitismus

Židovský národ není z historického hlediska jednotný. Židé žili s různými národy, ty jim však připomínali, že jsou vlastně cizí.

4. Rasistický antisemitismus

Nejnámější podobou rasistického antisemitismu je bezpochyby nacistická šoa.

5. Politizující antisemitismus

Kritizuje Izrael a izraelskou politiku. Vychází z rozporů, zda je antiizraelský rovno antisemitský. Musíme rozlišovat, kdy je kritika Izraele stavěna z pozice Izraele jako představitele židovství, proti kterému je brojeno nebo zda je jen čistě kritizována politika státu Izrael bez odkazu na národnost jejich představitelů.

6. Historický antisemitismus

Zpochybňování holocaustu je součástí širšího směru, historického revizionismu. Popírání šoa nebo jinak hlásání tzv. osvětimské lži je v mnoha státech včetně České republiky trestným činem. Fenomén vznikl v 50. letech 20. století. Popírači a zpochybňovači genocidy Židů se snaží dokázat, že počet židovských obětí nedosahuje uváděných hodnot. Usilují o očištění Adolfa Hitlera a o dokázání, že nikdy nenakázal likvidaci židovské populace a o koncentračních táborech nevěděl.

7. Globální antisemitismus

Vychází z teorie o nezměněném negativním přístupu k Židovskému národu. Stále přetrvává jejich stereotypní vnímání. Po roce 2000 se začal formovat tzv. „nový antisemitismus“. Početně vzrůstají útoky na jednotlivce i židovské organizace. Příčina může vycházet z dlouhodobě nevyřešené Izraelsko-Palestinské otázky.²⁹

4.3 LGBT osoby

Kvůli své sexuální orientaci jsou obětmi napadení lesby, gayové, bisexuálové a transgenderní lidé tedy transsexuálové. Útoky vůči příslušníkům těchto skupin jsou provázeny vysokou latencí, neboť oběti se obávají přístupu orgánů činných v trestním řízení. Na rozdíl od rasových či etnických a náboženských minorit není LGBT komunita zvláště chráněna českým právním řádem.

Organizace Prague Pride, z.s. zahájila v roce 2014 projekt s názvem Prevence homofobie a šikany mladých LGBT osob. Cílem projektu je zajištění prevence násilí a šikany na mladých LGBT osobách. Zvláštní pozornost věnují LGBT osobám patřící k romské minoritě, neboť se navíc potýkají s problémy

²⁹DANICS, Š. - KAMÍN, T., *Extremismu, rasismu a antisemitismu*, 2. roz. vyd. Polac, katedra společenských věd. Praha: 2008. s. 129 – 134. ISBN: 978-80-7251-286-7.

spojenými s jejich kulturně-sociálním prostředím a tak jejich zvýšená zranitelnost vyplývá z jejich vícenásobného znevýhodnění. Celonárodní kampaní upozorňují na to, že homofobní jednání jehož se vědomě či nevědomě dopouštíme, může vést až k sebevraždě. Výstupem projektu bude seriózní a ucelená intervenční služba pro LGBT osoby, která v ČR chybí. Kampaň upozorňuje na hrozby homofobního jednání a síťování LGBT organizací v této oblasti.³⁰

Homofobie označuje nepřátelské postoje, pocity a chování vůči homosexuálním lidem, může být dáno i strachem z vlastní skryté homosexuality. Homofobie není automaticky spojená s nenávisťnými projevy, ale je jedním z důsledků heteronormativity. Heteronormativita vychází z předpokladu, že všichni v našem okolí jsou heterosexuální.³¹

4.4 Xenofobie

Xenofobii charakterizuje projev odporu, nepřátelství, nedůvěra ke všemu cizímu a strach ze všeho cizího. Termín je užíván jako obecný termín pro rasismus, antisemitismus a nacionalismus.³²

Základ xenofobie spočívá v dělení lidstva na „my-oni“, za měřítko toho co je dobré, správné a přijatelné jsou apriorně považovány hodnoty, normy a naše vlastní ideje.³³

³⁰ *Prevence homofobie a šikany mladých lgbt osob*. [online]. [cit. 15. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://www.osf.cz/projekty/prevence-homofobie-a-sikany-mladych-lgbt-osob/>>.

³¹ *www.poradna-prava.cz. Heteronormativita*. [online]. [cit. 15. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://poradna-prava.cz/www/old/heteronormativita.html>>.

³² *Rasismu a xenofobie*. [online]. [cit. 15. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://www.prevence-praha.cz/rasismus-a-xenofobie>>.

³³ *Xenofobie*. [online]. [cit. 15. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/47-xenofobie>>.

4.5 Osoby s mentálním a fyzickým postižením

O násilí na postižených osobách se ví velmi málo, neexistují totiž žádné statistiky a problematika je spíše ve stádiu mapování terénu než řešení. Psychické, fyzické či sexuální násilí je traumatizující zážitek a je těžké se z jeho podřízenosti vymanit. Zdravotně postižený člověk se nachází ve ztížené situaci, neboť je často odkázán na pomoc agresora a nemá možnost obrátit se pro pomoc na třetí osobu. K násilí dochází doma i v pečovatelských zařízeních. U mentálně postižených pak hraje významnou roli komunikační bariéra.

Z výsledků zahraničních studií vychází, že nejvíce jsou ohroženy postižené ženy a dívky. Dle odhadů jsou až desetkrát častěji zneužívány a znásilňovány. Důvod je jasný, jejich podstatně menší možnost se bránit. Nejohroženější skupinou jsou ženy a dívky žijící v ústavním prostředí, postižené těžkým tělesným či mentálním postižením. Evropský parlament se zabýval Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením a situací v roce 2007. Dle dokumentů se oběťmi násilí, zranění nebo zneužití, zanedbávání nebo nevšímavosti, vykořisťování a špatného zacházení stává až 80% zdravotně postižených žen.³⁴

Zdravotně postižené děti se mohou oběťmi násilí stát v různých prostředích, ve škole, doma nebo v ústavu. V porovnání s dospělými jsou děti zranitelné právě vzhledem ke svému stádiu vývoje, omezené právní způsobilosti a závislosti na rodičích nebo jiných pečovateli. Systémy pro ochranu dětí a mechanismy pro hlášení a služby pro pomoc obětem často nezohledňují potřeby zdravotně postižených, kteří hledají podporu, snaží se nahlásit zneužívání a žádají nápravu, kladou do cesty překážky. Dokument evropské komise o koordinaci a spolupráci integrovaných systémů na ochranu dětí zdůrazňuje potřebu zajištění vnitrostátních systémů zaměřených na ochranu dětí ve zranitelných situacích včetně dětí se zdravotním postižením. Násilí na postižených dětech má mnoho podob negativních postojů společnosti založených na předsudcích. Sociální vyloučení a izolace zvyšují riziko násilí na

³⁴*Násilí a lidé se zdravotním postižením*. [online]. [cit. 15. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://www.dobromysl.cz/scripts/detail.php?id=1910>>.

dětech. Izolace dětí v ústavech omezuje jejich styky s veřejností, a tím tak stěžuje dosažení širokého povědomí a informovanosti o zdravotních postiženích.³⁵

4.6 Bezdomovci

Zejména v posledních několika letech nabývá násilí na lidech bez přístřeší velmi brutální podoby, a bezdomovci bývají napadáni i opakovaně. Nejčastějšími oběťmi jsou osoby přespávající na veřejných místech a ti, kteří se neumějí přizpůsobit jakýmkoliv pravidlům. Vztah k sociální prevenci bezdomovectví se významně odvíjí od délky času stráveného bez přístřeší. Problémem je také to, že se na tuto sociální skupinu nedá preventivně působit tak, aby se uměli napadení vyhnout či se účinně bránit. Zůstávají mimo kontakt s jakoukoli institucí a nejsou schopni přijmout pomoc. Odborná studie sledující násilí na bezdomovcích neexistuje a bezdomovectví není vykazováno v žádných statistikách.³⁶

³⁵Násilí na dětech se zdravotním postižením: právní předpisy, politiky a programy v EU. [online]. [cit. 15. listopadu 2015].

Dostupné z: <http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2015-violence-against-children-with-disabilities-summary_cs.pdf>.

³⁶ŠTECHOVÁ, M., *Institut pro kriminologii a sociální prevenci, bezdomovci a vybrané sociálně patologické jevy*. [online]. [cit. 15. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/344.pdf>>.

5 NEVLÁDNÍ ORGANIZACE PRO BOJ S TRESTNÝMI ČINY Z NENÁVISTI

Je důležité, aby se oběti trestných činů z nenávisti po prožité události obrátili na organizace, které poskytují odbornou pomoc obětem trestných činů z nenávisti.

5.1 In Iustitia

Byla založena jako první právnická organizace v České republice. Jejím zájmem je přenést násilí z nenávisti do podvědomí veřejnosti prostřednictvím médií při odborných a politických diskusích a zviditelnit tak celospolečenský problém.

Obětem trestných činů bezplatně poskytuje právní pomoc, právní ochranu a zlepšuje postoj oběti ke spravedlnosti v oblasti trestního, správního a občanského práva. Věnuje zvýšenou pozornost náhradě vzniklé škody v důsledku trestného činu. Zaměřuje se především na ochranu proti rasistickému a neonacistickému násilí. Své úsilí orientuje na optimalizaci praxe státní správy v oblasti shromažďovacího práva a na sledování legislativní činnosti, předkládá návrhy změn platné legislativy v zájmu zlepšení postavení osob ohrožených násilím z nenávisti. Usiluje o zlepšení praxe orgánů činných v trestním řízení, tak, aby byly trestné činy z nenávisti řešeny prioritně a s náležitou péčí. Skrze vydávání vlastních publikací zaměřených na téma násilí krajní pravice se zaměřuje na vzdělávání a posilování demokratických postojů veřejnosti, zvláště mládeže. Spoluprací s českými a evropskými nevládními organizacemi působí proti rasismu a xenofobii.

Svým klientům pomáhá s orientací v situaci po napadení, vypracováním trestního oznámení, asistuje při jednání s policií a napomáhá uplatnit nárok na náhradu škody.³⁷

5.2 Vypísejte homofobní útoky

Tato organizace se ve svých projektech zaměřuje na boj s násilím z nenávisťi proti sexuálním menšinám, tedy proti gayům, lesbičkám, bisexuálům a transsexuálům. Cílem projektů je posílení postavení a překonání strachu a nedůvěry obětí trestných činů zvýšením jejich informovanosti a změn přístupu policie. Projekty jsou realizovány formou monitoringu a analýz médií, která propagují homofobní jednání, tedy průběžné sledování a mapování výskytu homofobních projevů na internetových stránkách krajní pravice.

Policie České republiky nevěnuje dostatečnou pozornost problematice nenávisťných útoků a neexistují žádné programy, které se tomuto tématu věnují. Prostřednictvím organizace jsou realizovány debaty s příslušníky sexuálních menšin a soustředí se na hledání příčin a odstranění nedůvěry obětí v orgány činné v trestním řízení.

Oběti homofobně motivovaných trestných činů se na organizaci mohou obrátit s otázkou, jak postupovat v obtížné životní situaci, jakým způsobem a kam útok ohlásit, co je nutné při ohlášení sdělit a na jakou organizaci se obrátit s žádostí o pomoc. Organizace svým klientům také vysvětluje, proč je důležité nahlásit každý nenávisťný útok a jaké příčiny s sebou nese nenahlášení útoku.³⁸

³⁷*In Iustitia*. [online]. [cit. 15. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://www.in-ius.cz/o-nas/>>.

³⁸*Vypísejte homofobní útoky*. [online]. [cit. 15. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://poradna-prava.cz/www/old/vypiskejte-homofobni-utoky-438.html>>.

5.3 Helsinský výbor

Helsinský výbor byl založen roku 1975. Z podnětu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě přijalo tehdejší Československo Všeobecnou deklaraci lidských práv. Po celém světě helsinské výbory dohlížejí na dodržování zákonů. Organizace Český helsinský výbor byla založena roku 1988, jako organizace pro ochranu lidských práv a navázala na činnost Charty 77 a Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných. Své úsilí orientuje na respektování přirozených práv člověka a jejich uplatňování ve společenském životě. Působí tedy hlavně v oblasti dodržování lidských práv v České republice, bojuje proti rasismu a nesnášenlivosti, působí jako sociální a právní poradenství a vychovává k lidským právům. Funguje jako poradenská a projektová činnost, zabývá se monitorovací a analytickou činností a publikační a osvětovou činností.

Ve svých poradenských centrech poskytuje bezplatnou, důvěrnou a nezávislou konzultaci osobám, které se nacházejí v tíživé životní situaci v důsledku jakéhokoli porušení jejich lidských práv. Pomáhá obětem orientovat se v možnostech občanských práv a povinnostech při hledání řešení.³⁹

5.4 Romea, o.s.

Sdružení je dobrovolným, nevládním a neziskovým sdružením občanů a právnických osob, jež spojuje boj proti rasismu a snaha sdružovat zejména mladé občany romské a české národnosti s cílem napomáhat k rozvoji demokracie a tolerance ve společnosti. Přispívá k odstranění zavedených stereotypů vnímání Romů a kultivuje tak veřejné debaty o Romech. Svoji

³⁹ *Český helsinský výbor*. [online]. [cit. 15. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://www.helcom.cz/cs/o-nas/>>.

činností napomáhá snížení rasistických a xenofobních nálad ve společnosti a přispívá ke zvýšení vzdělanosti a zaměstnanosti Romů.⁴⁰

Ve spolupráci s organizací In Iustitia medializuje násilí z nenávisti, provádí monitoring médií a snaží se o případnou nápravu prostřednictvím antidiskriminační linky. Cílovou skupinou organizace jsou Romové a novináři. Medializuje konkrétní kauzy trestných činů vůči Romské populaci, vydává odborné články a reportáže z míst incidentů.⁴¹

⁴⁰Romea, *základní informace*. [online]. [cit. 15. listopadu 2015]. Dostupné z: <http://www.romea.cz/sdruzeniromea/index.php?option=com_content&view=article&id=75&Itemid=97&lang=cs>

⁴¹MAREŠ, M., *Problematika Hate crimes (Analýza pro MVČR)*. [online]. Brno 2011. [cit. 15. listopad 2015]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwjyK8GdhO3KAhWmE5oKHSsUBkgQFgghMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor%2Fproblematika-hate-crime.aspx&usg=AFQjCNF-1Wpv2X0ZKQU6Xe61_CNq4EgOAg>. s. 39

6 PRÁVNÍ ÚPRAVA TRESTNÝCH ČINŮ

6.1 ODIHR a problematika Hate crimes

V právním řádu České republiky neexistují samostatné právní předpisy věnující se problematice nenávistných trestných činů. Jako člen Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) je Česká republika povinna dodržovat pravidla doporučená Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva OSCE (ODIHR) a dalšími institucemi, jež se zabývají trestnou činností a následně pak doporučují úpravu trestně-právní legislativy, v jejichž případě samostatné skutkové podstaty je předsudečný motiv integrálním prvkem definice skutkové podstaty a doporučuje zavést obecné zpřísnění trestů za předsudečný motiv anebo specificky za předsudečný motiv u určitých skutkových podstat.⁴²

ODIHR při se prosazování tolerance a antidiskriminace v rámci zúčastněných 56 států zaměřuje na:

- Problematiku rasismus, xenofobie a diskriminace
- Potírání antisemitismu a uchování vzpomínky holocaustu
- Potírání diskriminace muslimů
- Svobody náboženství a víry
- Nenávistné trestné činy⁴³

Úřad pro demokratické instituce a lidská práva vydal k problematice hate crimes také dvě příručky určené pro management státní správy **Zákony ke**

⁴²MAREŠ, M., *Problematika Hate crimes (Analýza pro MVČR)*. [online]. Brno 2011. [cit. 30. listopadu 2015]. Dostupné z: <http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwjyK8GdhO3KAhWmE5oKHSsUBkgQFgghMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor%2Fproblematika-hate-crime.aspx&usg=AFQjCNF-1Wpv2X0ZKQU6Xe61_CNq4EgOAg>. s. 24 - 27

⁴³ OSCE/ODIHR, [online]. [cit. 02. února 2016]. Dostupné z: <<http://www.osce.org>>.

zločinům z nenávisti (Hate crimes Laws) a pro nevládní organizace **Prevence a reakce na zločiny z nenávisti** (Preventing and responding to hate crimes).⁴⁴

ODIHR ve svém Praktickém průvodci uvádí klíčové body, kterých by se měli zákonodárci držet. Jsou to tyto body:

- Zákony Hate crimes musí rozlišovat, že obětí může být člověk i majetek
- Zákony Hate crimes musí být při své aplikaci harmonické
- Soudy musí povinně hodnotit důkaz motivu
- Soudy musí povinně uvést důvody přísnění či nezpřísnění trestu do záznamu
- Státy musí pečlivě rozvážit kombinaci základní skutkové podstaty a zpřísnění trestu
- Zákony Hate crimes musí obsahovat fundamentální charakteristiky, neměnné ke vztahu k lidské identitě
- Zákony Hate crimes musí rozeznávat vzorce diskriminace; sociální a historické
- Zákony Hate crimes musí obsahovat jasně viditelnou nebo jasně rozpoznatelnou charakteristiku pachatele
- V zákonech Hate crimes musí být použita jasně definovaná terminologie
- V zákonech Hate crimes by neměly být uváděny termíny vyjadřující emocionální výrazy
- Zákony Hate crimes musí chránit oběti, jež jsou spjaty s osobami nebo skupinami vyznačující se chráněnou charakteristikou
- Zákony Hate crimes by měl obsahovat skutkovou podstatu obsahující situaci, ve které pachatel omylem zamění identitu oběti

⁴⁴ OSCE/ODIRH. [online]. [cit. 02. února 2016]. Dostupné z: <http://www.osce.org/mc/63629?view=conference_documents&display=page_4&arg=63629&session=63623>

- V zákonech Hate crimes musíme počítat s mnohačetnými motivy pachatelů⁴⁵

Na základě nařízení od Ministerské rady OBSE byl ODIHRu uložen úkol sběru a shromažďování informací o toleranci a diskriminace obdržených od zúčastněných států, nevládních a mezinárodních organizací. Národním bodem pro kontakt (NPC) je v České republice Odbor bezpečnostní politiky MV ČR. NPC bylo uloženo soustředit se dlouhodobě na:

- „Shromažďování a zveřejňování validních dat a statistik k hate crimes a silným projevům intolerance (počet případů nahlášených orgánům činným v trestním řízení, počet vyšetřovaných případů a počet pravomocně odsouzených případů)
- Státy, kde není možné shromažďovat data k problematice hate crimes, by měly hledat možnosti pro sběr dat v rámci dané legislativy.
- Přijmout opatření, aby oběti hate crimes nahlašovaly trestné činy. V tomto ohledu je nutná spolupráce s občanskou veřejností, tj. nevládními organizacemi.
- Poskytovat obětem hate crimes přístup k poradenství a zabezpečit jim přístup ke spravedlnosti.
- Důraz je třeba klást na profesní vzdělávání a proškolení policistů, státních zástupců a soudců, kteří se problematikou hate crimes zabývají
- Hate crimes je třeba vyšetřovat bezodkladně a zabezpečovat veřejné odsouzení zločinů z nenávisti i na politické úrovni
- Zabezpečovat spolupráci policejních sborů jak na národní, tak na mezinárodní úrovni k potírání organizované násilné trestné činnosti z nenávisti.

⁴⁵OSCE/ODIHR. *Hate crimes Laws. A Practical Guide*. Poland 2009. Matthew Shepard Foundation. Our Story. [online]. [30. listopadu 2015]. Dostupné z: <<http://www.matthewshepard.org/our-story>>. s. 5455.

- Hledat tvrdší možnosti postihu těch, kteří zneužívají Internet k šíření nenávisti.⁴⁶

V současné době ODIHR věnuje problematice hate crimes rozsáhlou pozornost. Své aktivity zaměřuje nejen na oblast sběru dat ale na oblast školení bezpečnostních složek. Školící program zahrnuje:

- Stávající legislativu a policejní praxi v daném státě
- Identifikaci ohrožených komunit
- Zpracování vhodných případových studií
- Integraci státní policejní politiky z hlediska užívaných policejních postupů a metod
- Harmonizace školícího výcvikového programu hate crimes s již existujícími výcvikovými iniciativami v dané účastnické zemi OBSE

Účastnické státy OBSE již v roce 1991 přijaly pojem „hate crime“, neboť byly znepokojeny trestnými činy spjatými s předsudky, diskriminací, nepřátelstvím a nenávistí. Oficiálně byl však pojem „hate crime“ použit OBSE až v roce 2003. V současnosti 56 účastnických států, včetně USA a Kanady používají rozdílné metody a přístupy při definování konceptu „hate crimes“, což se potom projevuje i v národní legislativě. Na základě této praxe se ODIHR rozhodnul přijmout velmi širokou pracovní definici „hate crime“, která by vyhovovala všem účastnickým státům OBSE. Právně nezávazná **definice „hate crime“** vymezuje jako:

a) „Jakýkoli trestný čin, včetně trestných činů proti osobám nebo majetku, kde je poškozený místo nebo cíl útoku zvolen kvůli skutečné či domnělé spojitosti, náklonnosti přidružení podpoře či příslušnosti ke skupině uvedené v části b)

⁴⁶ OSCE/ODIHR, [online]. [cit. 02. února 2016]. Dostupné z: <http://www.osce.org/mc/63629?view=conference_documents&display=page_4&arg=63629&session=63623>.

b) skupina může být založena na základě charakteristik společných pro její členy, jako je skutečná či domnělá rasa, národnostní nebo etnický původ, jazyk, barva pleti, vyznání, pohlaví, věk, duševní či tělesné postižení, sexuální orientace či jiný podobný faktor.“ Ještě dodejme, že ODHIR kromě „nenávistných trestných činů“, také pracovní vymezil „nenávistný incident“. Termín incident motivovaný nenávistí zahrnuje jakýkoli incident či čin, ať už definovaný jako trestný čin či nikoliv národní legislativou, namířený proti člověku či majetku, dotýkající se oběti, prostoru, či vybraného cíle z důvodu reálného či domnělého spojení, vztahu k němu, podpory či členství ve skupině popsané v části „b“ výše uvedené definice. Termín je široký a může tak pokrýt škálu projevů netolerance, od incidentů nízké úrovně motivovaných předsudky k trestným činům.⁴⁷

Na základě této pracovní definice je zabezpečen v zemích OBSE, které tento koncept praktikují postih nenávistného jednání a trestného činu spáchaného z důvodu rasy, sexuální orientace, genderové identity, náboženské víry či zdravotního postižení, ale i z důvodu věku. Jedinou kategorií, která zmiňována není, byť zaručeně bude cílem nenávistných útoků, jsou bezdomovci. Mimo jiné o nenávistných útocích na bezdomovce v USA informuje tento materiál.⁴⁸

6.2 Trestní zákoník České republiky č. 40/2009 Sb.

Trestní zákoník České republiky č. 40/2009 Sb., obsahuje několik skutkových podstat, ve kterých se objevuje předsudečná motivace a obsahuje chráněné charakteristiky. Jedná se o trestné činy:

1. Trestné činy proti lidskosti

⁴⁷OSCE/ODIHR. [online] [cit. 02. února 2016]. Dostupné z: <<http://tandis.odihr.pl>>.

⁴⁸OSCE/ODIHR. [online] [cit. 02. února 2016]. Dostupné z: <<http://nationalhomeless.org/publications/hatecrimes/hatecrimes2010.pdf>>

- **§ 352 ods. 2 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci:**
„Kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.“

- **§ 355 odst. 1 a 2 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny:**

„(1) Kdo veřejně hanobí

- a) některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu, nebo*
- b) skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) nejméně se dvěma osobami, nebo*
- b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.“*

- **§ 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv:**

„(1) Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Stejně bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí k spáchání činu uvedeného v odstavci 1.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo

b) účastní-li se aktivně takovým činem činnosti skupiny, organizace nebo sdružení, které hlásá diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist.‘‘

2. Trestné činy proti lidskosti

• § 400 Genocidium:

„(1) Kdo v úmyslu zničit úplně nebo částečně některou rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou podobnou skupinu lidí
a) uvede příslušníky takové skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit jejich úplné nebo částečné fyzické zničení,
b) provede opatření směřující k tomu, aby se v takové skupině bránilo rození dětí,
c) násilně převádí děti z jedné takové skupiny do druhé, nebo
d) způsobí příslušníkovi takové skupiny těžkou újmu na zdraví nebo smrt, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem.
(2) Stejně bude potrestán, kdo k činu uvedeném v odstavci 1 veřejně podněcuje.
(3) Příprava je trestná.‘‘

• § 401 odst. 1 písm. e, Útok proti lidskosti:

„e) perzekuce skupiny obyvatelstva na politickém, rasovém, národnostním, etnickém, kulturním nebo náboženském základě, z důvodu pohlaví nebo z jiného podobného důvodu.‘‘

• § 402 Apartheid a diskriminace skupiny lidí

„(1) Kdo uplatňuje apartheid nebo rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou nebo třídní segregaci nebo jinou podobnou diskriminaci skupiny lidí, bude potrestán odnětím svobody na pět až dvanáct let.
(2) Odnětím svobody na deset až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán,

a) uvrhne-li činem uvedeným v odstavci 1 takovou skupinu lidí do těžkých životních podmínek, nebo

b) vystaví-li takovým činem takovou skupinu lidí nelidskému nebo ponižujícímu zacházení.

(3) Příprava je trestná.“

- **§ 403 Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod:**

„(1) Kdo založí, podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným podobně účinným způsobem,

b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny,

c) spáchá-li takový čin jako voják, nebo

d) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(3) Příprava je trestná.“

- **§ 404 Projevy sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka:**

„Kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 403 odst. 1, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.“

- **§ 405 Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia:**

„Kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo nacistické, komunistické nebo jiné zločiny proti lidskosti nebo válečné zločiny nebo

zločiny proti míru, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.“

3. Trestné činy proti míru a válečné trestné činy

- **§ 413 Perzekuce obyvatelstva:**

„(1) Kdo za války nebo jiného ozbrojeného konfliktu uplatňuje apartheid nebo páchá jiné nelidské činy vyplývající z rasové, etnické, národnostní, náboženské, třídní nebo jiné podobné diskriminace nebo terorizuje civilní obyvatelstvo násilím nebo hrozbou jeho užití, bude potrestán odnětím svobody na pět až patnáct let.

(2) Stejně bude potrestán, kdo za války nebo jiného ozbrojeného konfliktu
a) zničí nebo vážně naruší zdroj základních životních potřeb civilního obyvatelstva v obsazeném území nebo dotykové zóně anebo svévolně neposkytne obyvatelstvu pomoc nezbytnou pro přežití,

b) bezdůvodně oddaluje návrat civilního obyvatelstva nebo válečných zajatců,

c) bezdůvodně přesídluje nebo vyhošťuje civilní obyvatelstvo obsazeného území,

d) osídluje obsazené území obyvatelstvem vlastní země,

e) odvádí děti ke službě ve zbrani, nebo

f) svévolně znemožní civilnímu obyvatelstvu nebo válečným zajatcům, aby se o jejich provinění rozhodovalo v nestranném soudním řízení.

(3) Odnětím svobody na deset až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2

a) těžkou újmu na zdraví, nebo

b) smrt.

(4) Příprava je trestná.“⁴⁹

⁴⁹Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, v platném znění [cit. 30. listopadu 2015].

6.3 Právní úprava v USA

6.3.1 The Violence Against Woman Act

Kongres v září 1994 schválil obsáhlý zákon, s cílem vypořádat se s rostoucím problémem násilné trestné činnosti vůči ženám, neboť všechny osoby v USA mají právo nebyť terčem nenávistných zločinů a genderově motivovaného násilí. Zákonem byla uložena oprávnění krizovým centrům pro domácí násilí a znásilnění a tréninkové programy vymáhání práva. Federální civilní nápravné opatření pro oběti genderově motivovaných násilných činů, prováděné s právem na vyrovnávající i represivní náhradu škody stejným způsobem jako trestní příkaz.⁵⁰

6.3.2 Civil Rights Act (Indian Civil Rights Act)

Zákon přijatý roku 1968 zakazuje narušování určitých federací chráněných aktivit. Jednoznačně zakazuje ohrožovat, nebo použít sílu s účelem zranění, zastrašení nebo obtěžování kterékoli osoby kvůli její rase, barvě pleti, vyznání a původu v případě, že jsou tyto nějak spojeny s dále jmenovanými federálně chráněnými aktivitami:

- Hlásí se na veřejnou školu nebo navštěvují veřejné školy
- Participují nebo požívají služeb, programů, zařízení nebo se účastní aktivit poskytovaných kteroukoli státní nebo lokální správou
- Slouží pro státní soud jako porotce
- Navštěvují nebo užívají zařízení mezinárodního obchodu
- Požívají zboží a služeb institucí veřejného ubytování
- Jsou příznivci kteréhokoli zařízení veřejného ubytování včetně hotelů, motelů, restaurací, jídelen, barů, čerpacích stanic, nebo kteréhokoli podniku, sloužícího veřejnosti a který je primárně spojen s prodejem jídla nebo nápojů pro spotřebu v jeho prostorách.

⁵⁰*Civil Rights Act*. [online]. [30. listopadu 2015].
Dostupné z: <http://archive.adl.org/issue_government/violence_against_women_act.html>.

- Je voličem
- Uchází se o federální zaměstnání
- Účastníkem programu nebo aktivity financované z federálních zdrojů⁵¹

6.3.3 The Hate crimes Statistic Act

Na základě schválení zákona v roce 1990 byl generálnímu prokurátorovi umožněn sběr dat o zločinech spáchaných z důvodu rasy oběti, jejího náboženství, fyzického či psychického postižení, sexuální orientace nebo etnicity, a tam, kde je to vhodné i o zločinech vraždy, úmyslného zabití, znásilnění, útoku s úmyslem způsobit vážná poranění, obyčejném útoku, zastrašování, žhářství, destrukci, poničení nebo vandalismu majetku.

FBI (Federal Bureau of Investigation) každoročně vykonává sběr dat a na svých webových stránkách pak zveřejňuje statistické údaje za poslední rok. Statistky obsahují údaje o pachateli, oběti a její národnosti, barvě pleti, náboženského vyznání, etnicitě a dále o druzích trestných činů a jejich počtu.⁵²

6.3.4 The Hate Crimes Sentencing Enhancement Act

V roce 1994 byl zákon přijat jako součást zákona Violent Crime Control and Law Enforcement Act. Ustanovení zákona nařizuje Sankční komisi Spojených států, aby zpřísnila trestání trestných činů z nenávisti. Definuje hate crimes jako čin, který musí být identifikován jako nenávistný bez jakékoli pochybnosti.⁵³

⁵¹ *Civil Rights Act of 1968*. [online]. [30. listopadu 2015]. Dostupné z: <<https://www.fbi.gov/about-us/investigate/civilrights/federal-statutes/#section245>>.

⁵² *Hate crimes statistic Act of 1990*. [online]. [30. listopadu 2015]. Dostupné z: <<https://www.fbi.gov/about-us/cjis/ucr/hate-crime/2010/resources/hate-crime-2010-hate-crime-statistics-act.pdf>>.

⁵³ *Hate crimes Sentencing Enhancement Act*. [online]. [30. listopadu 2015]. Dostupné z: <http://archive.adl.org/issue_government/hate_crime_sentencing_act.html>.

6.3.5 U.S. Armed Forces and Hate Crimes Prevention Act

V roce 1997 Kongres zahrnul do autorizačního zákona Národní obrany ustanovení, v němž po Sekretáři obrany požadují, aby poskytoval trvalý trénink lidských vztahů pro ozbrojené složky, který pokryje rasové vztahy, rovné příležitosti, odpor ke genderové diskriminaci a citlivost k aktivitám nenávislných skupin. Požaduje také vedené pravidelných průzkumů o stavu rasových, etnických a genderových problémů a diskriminace mezi členy ozbrojených sil a o výsledcích výzkumu podával pravidelné zprávy Kongresu.⁵⁴

6.3.6 The Church Arson Prevention Act

Série útoků na náboženské objekty v Americe v posledních letech měla velký a znepokojující dopad na americký národ a připomněla, že dlouhodobý boj proti rasové a náboženské intoleranci je daleko od svého konce.

Organizace bojující proti antisemitismu (Anti-Defamation League) i přes nepotvrzené domněnky upozorňuje na to, že útoky jsou součástí národní konspirace domácího terorismu řízeného organizovanými skupinami. Z toho důvodu byla v roce 1996 tímto zákonem rozšířena federální jurisdikce ve věci majetkové trestné činnosti spojené se žhářstvím, ničením a vandalismem náboženských míst a ve věci zločinů vůči osobám, které jsou vystaveny násilnému jednání kvůli vykonávání své náboženské svobody.⁵⁵

⁵⁴KROUSE. W., *Hate crimes Legislation*. [online]. [30. listopadu 2015]. Dostupné z: <http://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1801&context=key_workplace. s 10>.

⁵⁵www.adl.org. *The Church Arson Prevention Act*. [online]. [30. listopadu 2015]. Dostupné z: <http://archive.adl.org/issue_government/church_arson_prevention_act.html>.

7 ZÁVĚR

Za cíl práce jsem zvolila přiblížení problematiky hate crimes v anglosaských zemích a některých zemích Evropské unie. Zpracování mé práce je v rovině teoretické i praktické. Při získávání informací teoretických informací jsem vycházela z knižních publikací, metodických materiálů a z českých i zahraničních internetových zdrojů. Materiály, které jsou k dispozici, jsou často zaměřeny pouze na konkrétní aspekt či otázku předsudečných trestných činů, avšak neposkytují celkový pohled na danou problematiku. V praktické části jsem se zaměřila na trestní zákoník České republiky, v němž jsou vytyčeny trestné činy s motivy nenávistných trestných činů a zákony Spojených států amerických přijatých jako prevence proti trestným činům z nenávisti. Umožňují americké justici stíhat trestné činy z nenávisti a sběr kompletních informací pro statistiky.

V teoretické části jsem se snažila o stručné vymezení základních pojmů, jako jsou extremismu a extremistická kriminalita, hate speech, pachatelé trestných činů a jejich oběti, a organizace pro pomoc obětem trestných činů z nenávisti. Jednotlivě jsem rozebrala to, jak některé země Evropské unie přistupují ke konceptu hate crimes, jak realizují preventivní a vzdělávací programy pro odstranění násilí z nenávisti a intolerance a jak přistupují k úpravě svého trestního řádu.

Extremistické trestné činy nemusí mířit pouze proti demokratickému uspořádání státu. Projevuje se i jako nenávist k rase, náboženství či sociální skupině a vyznačuje se vysokou společenskou nebezpečností. Extremistické aktivity ve formě obecného ohrožení, násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci, hanobení národa, rasy a přesvědčení, podněcování k národnostní a rasové nenávisti, výtržnictví, vražda, ublížení na zdraví, omezování osobní svobody, vydírání, omezování svobody vyznání, porušování svobody sdružování a shromažďování, poškozování cizí věci, genocida, podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů, persekuce obyvatelstva, působí destruktivně na demokratický systém a společnost.

Koncept hate crimes byl poprvé definován v 80. letech 20. století ve Spojených státech amerických. Následně se pak rozšířil i do ostatních států. Aktivně k němu přistoupila mimo jiné Velká Británie, Francie, Spolková republika Německo. Státy přijaly koncept za své a pracují s ním po linii legislativy, neboť upravily své trestní zákoníky a shromažďují alespoň částečná data o trestných činech z nenávisti; data, která jsou legislativou dovolena.

Nejen v Evropské unii, ale také v České republice existuje nespočet nevládních hnutí a organizací ať právních či lidsko-právních, které se zaměřují na pomoc obětem trestných činů z nenávisti, nejen v právním poradenství, ale především se zaměřují na preventivní programy s cílem předcházet a vymýtit nenávist a xenofobii ať už formou přednášek na základních školách, osvětových prospektů či knižních publikací.

Pachatele trestných činů z nenávisti rozdělili američtí kriminologové do několika skupin dle motivů. Nejen, že si vybírají své oběti na základě příslušnosti k rase, náboženství, věku (především senioři), sociálního postavení (bezdomovci) či etniku, ale dalším motivem je obrana, odvěta, vzrušení či posláním, jaká si mise.

Oběti trestných činů z nenávisti netrpí pouze fyzickou újmou, ale především psychickou. Takový trestný čin směřuje proti celé komunitě, ke které můžeme na základě chráněné charakteristiky obětí přiřadit. Není tedy napaden pouze jedinec. Oběť po útoku zažívá frustraci z dané situace, straní se okolí, bojí se další útoku a v neposlední řadě se bojí ohlásit trestný čin orgánům činným v trestním řízení, bojí se nejen odvěty pachatelů za ohlášení ale také přístupu policie, u obětí takových činů přetrvává nedůvěra.

Pokud mohu sama hodnotit, je bezpodmínečně nutné pro lepší přehled o trestných činech z nenávisti vytvořit v České republice kompletní databázi sběru dat o trestných činech, obětech, pachatelích a formách útoků. Z tohoto bychom mohli následně vyčíst kvantitu trestných činů z nenávisti a jednoznačně identifikovat skupiny, které jsou tímto fenoménem na základě své chráněné charakteristiky nejvíce ohroženy. Dle mého názoru a výčtu trestných

činů v praktické části, je trestní zákoník naprosto dostatečný. Nemyslím, že by nadále mělo docházet ke zpřísnování trestní represe za nenávistné trestné činy, či extremistickou trestnou činnost a ke zřizování speciálních zákonů, i když si myslím, že je nutné věnovat i nadále nenávistným činům větší pozornost a to i přes četné kritiky konceptu z řad odborníků. Vzhledem k široké heterogenosti české společnosti stojí za úvahu možnost přijetí celkového konceptu hate crimes; počet trestných činů se zvyšuje, brutalita útoků se stupňuje a věk pachatelů se snižuje.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použitých českých zdrojů

- 1 DANICS, Š., - KAMÍN. T., *Extremismus, rasismu a antisemitismus*. 2. roz. vyd., POLAC, Katedra společenských věd. Praha: 2008. ISBN: 978-80-7251-286-7.
- 2 DANICS, Š., *Extremismus - hrozba demokracie*. 1. vyd., POLICE HISTORY, Praha: 2002. ISBN: 80-86477-07-X.
- 3 GOODEYOVÁ, J., - AROMAA, K., *Trestné činy z nenávisti: příspěvky ze Stockholmského kriminologického symposia 2006 a 2007*. 1. vyd., Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Praha: 2012. ISBN: 978-952-5333-71-8.
- 4 HERCZEG, J., *Trestné činy z nenávisti*. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2007, ISBN: 978-80-7357-311-9.
- 5 KALIBOVÁ, K., *Násilí z nenávisti. Jak nepsat černobíle o barevném světě*. 1. vyd., In Iustitia, o.s., Praha: 2011. ISBN: 978-80-260-0097-6.
- 6 *Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, v platném znění.*

Seznam použitých internetových zdrojů

- 7 Oficiální server českého soudnictví. *Extremismus*.
Dostupné z: <<http://www.portal.justice.cz/nsz/soubor.aspx?id=82741>>.
- 8 Teorie informační bezpečnosti. *Trestné činy z nenávisti jako projevy politického extremismu*.
Dostupné z: <<http://www.teorieib.cz/pbi/files/20-SVOBODA.pdf>>.
- 9 Nejvyšší státní zastupitelství. *Metodický materiál – Extremismus*. Brno. 2009, Dostupné z:
<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwjL_Yb5j-vKAhUHShQKHZ6sDWQQFggiMAA&url=http%3A%2F%2Fportal.justice.cz%2Fnsz%2Fsoubor.aspx%3Fid%3D82741&usg=AFQjCNGOcJA0AgQuL6t7dxs5EYF5ylACrg&bvm=bv.113943665,d.ZWU>.
- 10 Respekt nebolí. *Svoboda projevu a informace*.
Dostupné z: <<http://www.respektneboli.eu/zaci-a-studenti/materialy/svoboda-projevu-a-informace>>.

11 United for Intercultural Action. *Tématický list. Jak rozeznávat a jak čelit šíření nenávisli.*

Dostupné z:

<http://www.unitedagainstracism.org/pdfs/HateSpeechLeaflet_CZ.pdf>,

12 Mareš, M., *Problematika Hate crimes (Analýza pro MVČR)*. Brno 2011.

Dostupné z:

<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwjyK8GdhO3KAhWmE5oKHSsUBkgQFgghMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor%2Fproblematika-hate-crime.aspx&usg=AFQjCNF-1Wpv2X0ZKQU6Xe61_CNq4EgOAg>.

13 Nadace Open society fun. *Prevence homofobie a šikany mladých lgbt osob.*

Dostupné z: <<http://www.osf.cz/projekty/prevence-homofobie-a-sikany-mladych-lgbt-osob/>>.

14 Poradna pro občanství, občanská a lidská práva. *Heteronormativita.*

Dostupné z: <<http://poradna-prava.cz/www/old/heteronormativita.html>>.

15 Pražské centrum primární prevence. *Rasismu a xenofobie.* Dostupné z:

<<http://www.prevence-praha.cz/rasismus-a-xenofobie>>.

16 Varianty. *Xenofobie.* Dostupné z: <http://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/47-xenofobie>>.

17 Dobromysl. *Násilí a lidé se zdravotním postižením.*

Dostupné z: <<http://www.dobromysl.cz/scripts/detail.php?id=1910>>.

18 FRA. *Násilí na dětech se zdravotním postižením: právní předpisy, politiky a programy v EU.*

Dostupné z: <http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2015-violence-against-children-with-disabilities-summary_cs.pdf>.

19 ŠTECHOVÁ, M., *Institut pro kriminologii a sociální prevenci, bezdomovci a vybrané sociálně patologické jevy.* Dostupné

z: <<http://www.ok.cz/iksp/docs/344.pdf>>.

20 In Iustitia. *In Iustitia.* Dostupné z: <<http://www.in-ius.cz/o-nas/>>.

21 Vypísejte homofobní útoky. *Vypísejte homofobní útoky.* Dostupné z:

<<http://poradna-prava.cz/www/old/vypiskejte-homofobni-utoky-438.html>>

22 Český helsinský výbor. *Český helsinský výbor.* Dostupné z:

<<http://www.helcom.cz/cs/o-nas/>>.

23 Romea. *Romea, základní informace.* Dostupné z:

<http://www.romea.cz/sdruzeniromea/index.php?option=com_content&view=article&id=75&Itemid=97&lang=cs>.

24 ODIHR. *Hate crimes Laws. A Practical Guide.* Poland 2009. Matthew

Shepard Foundation. Our Story. Dostupné z:

<<http://www.matthewshepard.org/our-story>>.

25 ADL. *Civil Rights Act*.

Dostupné z:

<http://archive.adl.org/issue_government/violence_against_women_act.html>.

26 FBI. *Civil Rights Act of 1968*. Dostupné z: <<https://www.fbi.gov/about-us/investigate/civilrights/federal-statutes/#section245>>.

27 FBI. *Hate crimes statistic Act of 1990*. Dostupné z:

<<http://www.fbi.gov/about-us/cjis/ucr/hate-crime/2010/resources/hate-crime-2010-hate-crime-statistics-act.pdf>>.

28 ADL. *Hate crimes Sentencing Enhancement Act*. Dostupné z:

<http://archive.adl.org/issue_government/hate_crime_sentencing_act.html>.

29 ADL. *The Church Arson Prevention Act*. Dostupné z:

<http://archive.adl.org/issue_government/church_arson_prevention_act.html>.

30 KROUSE. W., *Hate crimes Legislation*. Dostupné z:

<http://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1801&context=key_workplace>.

31 *Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2002*.

Dostupné z:

<http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0ahUKEwjB6O3k4Y7LAhWEaxQKHQU1CLIQFgghMAE&url=http%3A%2F%2Fwww.mvcr.cz%2Fsoubor%2Fextremismus-zprava-o-problematice-extremismu-2002.aspx&usg=AFQjCNEwEJDioJSiwpJNLYjoL9Zp10_wPA&bvm=bv.114733917,d.ZWU>.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Studená Jana

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Koncept Hate crimes

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 46

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 6

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 25

Vedoucí práce: Doc. Ing. Štefan Danics, Ph.D.